

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

5. De excommunicationibus aliorum circa hæreticos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

in fide, qui nec credit articulis, & rebus fidei, nec discedit, sed est suspensus omnino, & hoc, quia non reputat talia esse certissima, iste talis dubius est. Sunt autem duo necessaria, ut dubium hoc faciat hominem hæreticum. Vnum est, ut sit cum pertinacia, sicut in ipsa hæresi, scilicet, qui dubitat, sciat illud esse de fide, & dici ab Ecclesia. Alterum est, ut sit voluntarium dubium, quod sua sponte habet. Hoc dixerim propter scrupulosos, qui patiuntur innumera dubia contra res fidei, sed non voluntarie, at ex dæmonum suggestionem, quæ verè dubia non sunt, sed apprehensiones eorum, quæ sunt contra fidem. Hæc autem tam longè distant ab hæresi, ut si patienter propter Deum ferantur, materia sint magni, & continui meriti. Sunt enim caminus ardens, in quo Deus aliquando suos fideles probari permittit. Dubia autem voluntaria contra fidem sunt, & hæreses reputantur; fundantur enim in quodam iudicio & hæretico virtuali, putà, res fidei non sunt omnino certæ & infallibiles, quod quidem iudicium, error, & hæresis aperta est.

De excommunicationibus aliorum circa hæreticos.

CAPVT V.

Quatuor genera personarum innodantur aut peccato, aut excommunicatione circa negotium hæresis, quamvis tales personæ non sint hæreticæ.

Primi sunt testes. Qui enim sciunt, aliquem esse hæreticum pertinacem, siue secretum, siue publicum, sub mortali peccato tenentur reuelare, & denunciare Inquisitoribus: immò non denuncians incurrit excommunicationem sæpè ab Inquisitoribus impositam. Dixi tamen *peruicacem*: cum enim constat, aut probabile est, non esse pertinaciam, sed talem hominem errare ex ignorantia, non est statim denunciandus, sed est semel admonendus: quæ admonitionem si spernit, iam visus est pertinax, & denunciandus, de qua denunciatione differit doctè Alphons de Castro 6. lib. de hæreticorum punitione, cap. 25. Idem credo dicendum de eo, qui facit actum contra fidem, tamen probabile est metu, vel alia passione fecisse, mentem tamen retinere sanam: talis enim nõ est denunciandus statim absque admonitione, in qua ipsius mens consistit.

simi-

similiter quando firmiter credit aliquis sua admonitione corrigendum, vt habet S. Thom. 2. 2. quæst. 35. art. 7. & Dur. 4. dist. 19. quæst. 4.

Secundæ personæ sunt Inquisitores, vel substituti ab ipsis, aut ab Episcopo, vel ad executionem inquisitionis. Tales enim, cum contra conscientiam, vel iustitiam imponunt labem hæresis alicui, quam non habent; vel omittunt procedere contra aliquem, contra quem verè est procedendum; & hoc, vel odio, vel amore, vel alicuius spe lucri, ipso facto sunt excommunicati tali excommunicatione, vt eius absolutio ad solum spectet Papam, quod quidem habetur in Clementina, cap. multorum, de hæreticis.

Tertiæ personæ sunt Iudices, Domini, Potestates, Balliui, & alij huiusmodi rectores locorum, prouinciarum, vel similium: hi enim incurrunt excommunicationem latae sententiæ, ob vnam harum causarum.

Prima est, cum requisiti ab Inquisitoribus, vel Episcopo circa inuestigationem, vel custodiam sufficientem hæretici alicuius, non obediunt illi.

Secundo, cum requisiti ab eisdem Inquisitoribus, non tradunt ad carcerem ab eisdem deputatum.

Tertio, cum hæreticos, ipsis tamquam brachio sæculari relictos, non statim debita puniunt pœna, non obstantibus ipsorum hæreticorum appellationibus.

Quarto, cum captos hæreticos absq; Inquisitorum, vel Episcoporum licentia, è carcere liberant.

Quinto, cum se immiscent ad cognoscendum de causis hæreticorum.

Sexto, cum directè, vel indirectè impediunt processum, vel sententiam contra hæreticos.

Septimo, cum se opponunt Inquisitori, vel Episcopo in causa hæreticorum, ipsos impediens. Hæc excommunicatio habetur cap. vt inquisitio. de hæreticis in 6. & est Episcopalis; dummodo tales potestates non hoc faciant in hæreticorum defensionem formaliter, id est, vt hæretici sunt: tunc enim tenentur fautores hæreticorum excommunicati in Cœna Domini.

Quartum genus personarum sunt hi, qui consilium, vel auxilium dant huiusmodi Potestatibus, & Dominis ad tales actus, & est similis excommunicatio, & in eodem cap. continetur, & eodem est modo intelligenda; dummodo non id fa-

ciant gratia hæresis, aliàs sunt in Cœna Domini excommunicati. Notandum tamen est, quòd Episcopi non incurunt excommunicationem scientes, sicuti Inquisitores, & substituti ab ipsis, sed manent suspensi per tres annos, vt in eodem capite habetur.

De apostasia, & infidelitate.

CAPVT VI.

Alterum peccatum contra fidem est Apostasia, quæ sic describi posse videtur *Est error hominis baptizati, fidei catholice ex toto contrarius.* In qua quidem descriptione quatuor sunt partes.

Prima est, *error*, id est, existimatio veri pro falso, aut falsi pro vero: vbi enim non est talis error intellectu, sicut non est hæresis, vt supra diximus, ita nec apostasia.

Secunda est, *hominis baptizati.* Nullus enim non baptizatus quamuis erret, dicitur apostata, sic nec hæreticus.

Tertia est, *fidei contrarius*: non enim quicumq; error est apostasia, sed ille, qui est contrarius fidei Christianæ, puta, cum quis existimat eam esse falsam, aut pro vera recipit sectam contrariam fidei.

Quarta pars est, *ex toto*: in hac enim parte differt apostasia ab hæresi. Hæresis est error contrarius fidei, non quidem toti fidei Christianæ, sed vni, aut aliquibus articulis fidei: ac apostasia est error toti fidei contrarius, vt, cum quis negat Christum & conuertitur ad sectam aliquam infidelium, vel manet ad seipsum vlla fide, & secta talis dicitur apostata. Vnde apparet esse grauius crimen & peccatum, quam sit hæresis. Ex his igitur apparet, quid sit apostasia, & apostata. Dicitur autem apostasia, quæ retrocessio, & apostata, quasi retrocedens, seu deserens. Vnde, merito, qui fidem, quam habebat, & per baptismum professus erat, abiicit, dicitur apostata. Soleat etiam Doctores, eum, qui obedientiam Ecclesiæ deserit, appellare apostatam, qui idem est cum schismatico; & qui clericatum similiter deserit, quem professus est: similiter qui deserit religionem. Sed tales apostasiæ non sunt contra fidem, ob id ad locum præsentem dato Decalogi.

Apostasia, sicut & hæresis, tripliciter committitur.

Vno